

Роман ЛУБКІВСЬКИЙ

ПОЕТ ІЗ СУЗІР'Я, НАЙБЛИЖЧОГО ДО НАС

Переднє слово перекладача

Константи-Ільдефонс Галчинський

Епоха глобального інформування підсунула людству інтелектуальну дублерку традиційної Енциклопедії – спритну, з претензіями на всезнайство Вікіпедію. Ця успішна дама послуговується широким об широм знань, але критерії оцінок деяких літературних явищ та особистостей, кажучи делікатно, не завжди зрозумілі й переконливі. Це – щодо «однолінійних» авторів, – є ж і «нестандартні» (навіть у недавньому ХХ столітті). До них належать іспанець Федеріко Гарсія Лорка, чех Вітезслав Незвал, білорус Максим Богданович, російський єврей Осип Мандельштам,

українець Богдан-Ігор Антонич... І звичайно, поляк Константи Ільдефонс Галчинський...

У «п'ятірному гроні» найвидатніших польських поетів ХХ століття Галчинський, після Леопольда Страффа і Юліана Тувіма ділиться місцем із Владиславом Броневським та Ярославом Івашкевичем.

Славні «нобеліанти» – Чеслав Мілош та Віслава Шимборська – це вже дещо інша епоха, позначена також іменами Тадеуша Ружевича і Збігнева Герберта...

«Законність» місця К.І. Галчинського документує «Мала антологія. Поети Галчинському», видана в Польщі десять років тому (упорядник Marek Bawjkiewicz). Вона містить тридцять п'ять присвят «поетові грецько-циганському, у зачарованій бричці» (В. Броневський). Як на мене, найточніше є найлаконічніше висловився Л. Страфф у чотирирівши «Галчинський»:

*Показав ти в еретичній імпресії
Через фрашки, мов гуси, тлусті,
Скільки ж то безглуздя в поезії
І поезії – у безглузді.*

Не можу не зацитувати ще одного класика – Чеслава Мілоша: «Галчинський мав би нас зацікавити, бо існує якийсь, можливо, досі не розшифрований, сенс його життєвої місії. Бо був (якщо не згадувати про його лихі міті) чаřівний поет, набагато розумніший і значно талановитіший, ніж так званий авангард, представників якого він зневажав. Щоправда, тільки-но його проголосили поетом-пророком, він одразу ж зазнав косметичних процедур, і молодші читачі уже не знайомі з деякими його довоєнними висловлюваннями у віршах і прозі, усунутими зі збірок вибраного та колективного видань».

Сенс життєвої місії Галчинського давно цікавить і нас, українців (досить широкі публікації у «Всесвіті», в 2-му томі «Антології польської поезії», в авторських антологіях Павличка «Дзвони зимою» та «50 польських поетів»). Мені важливо розшифровувати у Галчинського феномен, котрим володіє і українська література (хрестоматійний Котляревський, діаспорний Нижанківський, новітні авангардисти – «бубабісти» і «лугосадівці», епатажні Цибулько та Позаяк).

І все-таки Галчинський – явище, будучи питомо польським і відповідаючи українським запитам (особливо сьогоднішнім) не може бути трактований як класик, що його слід перекладати з тієї чи іншої необхідності. Присутність Галчинського в моєму розумінні – це присутність не тільки текстова – вона, сказати б, предметне явище. Як архітектура Вавеля, Мар'яцької вежі і Суکениць у Krakovі, «Сиренка» у Варшаві чи лісничівка «Пране», про яку розповідала мені кілька років тому доня Поета – Кіра Галчинська.

«Галчинський є», – так лапідарно закінчує своє вступне слово упорядник згаданої антології «Поети – Галчинському». – Так, він є, він буде і, як мовлять у нас, пребуде. Поет із найближчого до нас сузір'я спілкуватиметься з читачами, прибувши на землю не ракетою чи літаком, а бричкою. Не старомодною і злегка підремонтованою – а зачарованою».